

Sprawozdanie Komisji edukacyjnej

o wniosku posła Antoniewicza, tyczącym się opłaty szkolnej
w szkołach średnich.

Uchwałą z dnia 21. Września 1874 przekazała Wysoka Izba Komisji edukacyjnej wniosek posła Antoniewicza, żądający zniesienia opłaty szkolnej w szkołach średnich; a przynajmniej, żeby przy uwalnianiu od opłaty szkolnej w szkołach średnich, świadectwo ubóstwa było najważniejszym warunkiem.

Zbadawszy postanowienia przedmiotu tego dotyczące, Komisya edukacyjna nie może Wysokiej Izbie polecić bezwzględne zniesienia opłaty szkolnej w szkołach średnich.

Uwolnienie od opłaty szkolnej uzyskać może każdy uczeń, skoro tylko złoży świadectwo ubóstwa, tudzież świadectwo szkolne z ostatniego półrocza, które wykazuje 1) chwalebne obyczaje, 2) zadowalniającą pilność i 3) dostateczne postępy w naukach czyli pierwszą klasę postępową.

Warunki te, jako niezawisłe od celujących talentów, dostępne są każdemu uczniowi, wszakże zaprzeczyć nie można, że są one zarazem bodźcem do dobrego zachowywania się uczniów, ich pilności i starania się przez to o dostateczny postęp w naukach.

Bezwzględne zniesienie opłaty szkolnej usunęłoby ten bodziec, a z nim i jeden ze środków pedagogicznych; nadmieniamy przytem, że opłaty szkolne w szkołach średnich, kosztem Państwa utrzymywanych, wpływają do funduszu szkolnego i służą do pokrycia pewnej części wydatków, co oczywiście w razie ich zniesienia w inny sposób musiało by być zastąpionem.

Jeżeli tym sposobem Komisya edukacyjna nie może przemawiać za wnioskiem o bezwzględne usunięcie opłat w szkołach średnich, lub poleganie w tej mierze na samem świadectwie ubóstwa; to natomiast uważa za stosowne, ażeby prawo uwolnienia rozciągać się mogło i do tych uczniów, którzy dopiero do szkół średnich wstępują.

Jakoż zaprzeczyć nie można, iż postanowienie, że żaden uczeń wstępujący do I. klasy szkół średnich od opłaty szkolnej w pierwszym kursie uwolnionym być nie może, staje się dla ubogich rodziców tem uciążliwszem, że za wstępującego ucznia nietylko takse i opłatę szkolną złożyć, ale nadto zaopatrzyć go w potrzebne książki i rekwizyta, a wreszcie przy zmianie pobytu i o jego umieszczeniu myśleć im potrzeba.

Tak nagromadzone wydatki, właśnie przy wstępie do szkół średnich, utrudniają ubogim rodzicom posyłanie dzieci do tychże.

Przyczyną usunięcia uczniów tej kategorii od prawa uwolnienia od opłaty szkolnej, była jedynie mniemana niemożność przekonania się, czyli na to uwzględnienie zasługiwaliby istotnie. Przecież zdaniem komisji w tym razie bezpiecznie polegaćby można na świadectwie, jakie uczeń okaże z nauk odbytych w szkołach niższych, o tych bowiem, którzy odbyli te nauki prywatnie, mowy tu być nie może, ile że środki, które do tego starczyły, wystarczyć mogą niewątpliwie i do uiszczenia opłaty szkolnej za pierwsze półrocze.

Drugą okolicznością, na którą komisja zwróciła uwagę, byłoby rozszerzenie prawa uwalniania od opłaty przez dozwoleńie zniżania jej w niektórych razach do połowy.

Przy terażniejszym urządzeniu szkół średnich uczeń tylko wtedy wszelkim żądaniom szkoły zadosyć uczynić potrafi, gdy tak co do środków utrzymania jak i co do środków nauki żadnego nie doznaje uszczerbku.

Z tego powodu uczeń ubogi, nie mając należytego utrzymania i lekcyami zajęty, lub pozbawiony środków naukowych, n. p. książek pomocniczych jakimi są słowniki, często nie może żądaniom zadosyć uczynić, co na warunki do uwolnienia potrzebne szkodliwy wpływ koniecznie wywierać musi.

W takich to razach uwolnienie od połowy opłaty szkolnej ubogim uczniom przyniosłoby ulgę równie pożądaną jak i zasłużoną.

Z tych więc powodów komisja edukacyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, ażeby postanowił co następuje:

- a) uczniowie I. klasy szkół średnich już w pierwszym kursie mogą uzyskać uwolnienie od opłaty szkolnej,
- b) oprócz uwalniania od całości, dozwala się w szkołach średnich uwolnienie od połowy opłaty szkolnej.

We Lwowie dnia 8. Października 1874.

Przewodniczący:

Dr. Majer.

Sprawozdawca:

Janowski.